

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

בניס וזכרה סוף חטאתי ועתה טוב עמי וסלחתחיותי, וישכל שמואל אחרי שאלו דייקא.

לפ' זכור *

הלא אם קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה. גם ליישב איך אמר הקימותי דבר ה' הרי ידע שעבר על דברי הכניא חבל יל דכניא שאמר לעבור על דברי תורה לעקור לגמרי חייב מיתה ואין לישא לו פנים בעבור גדולתו ופרסומו בנביאות כמ"ש רמב"ן פ' שופטים, ושמואל אמר לעקור דברי תורה משני פנים, חדא דכתיב לא תחטב ארומי כי אחיך הוא ואמרו חז"ל [ירושלמי פ"ק דר"ה ה"א] שפני כן נענש דהע"ה שלא ימנו למלכותו אותן ששה חדשים שכתב ואבד כל זכר באדום, ועוד כתיב [תולדות] על מרבך תהי' ופי' רמב"ן שלא יתעקר במלחמה ע"י חרב כי יהי במלחמות ח"כ אסור לתעקר לגמרי ותמחה זכר עמלק קרי ב"י זכר עמלק ועכ"פ אין לעקרו לגמרי. אמנם רמב"ן כתב בפסוק ותמנט היתה פלגש וגו' [וישלח] להורות לנו כי עמלק מבני הפלגשים ואינו בכלל זרע עשו כי בבני הגבירות יקרא לו זרע [ולא צבן הפלגש] ע"ש. אמנם שאל חשב עלמנו ושכנו אינם רחוקים להמליך מהם מלך כמו שאמר כשמשה שמואל [ש"א ע"], וא"כ סבר יען שהקבי"ה רוצה להקנס בעמלק לזה לריך דוקא משבט בנימין שלא השתחוה

עשו משח"כ שאר שבטים שהשתחוו לעשו [כמ"ש בפ"ט מח"ד ח"ג ספ"ד], וא"כ מזה ראי' שגם עמלק בן פלגש לזרע עשו יחשב, והיינו הקימותי דבר ה' ולא נשאתי פניך לעבור על דברי תורה לתעב ארומי, ובאמת טעה כי עמלק בן פלגש ימחה שמו, והוא נכחד למלך להיותו גדול בישראל וראוי לכך. והיינו דקאמר אם קטן אתה בעיניך וחשבת דאיך ראוי למלך הוא משום שלא השתחוה בנימין לעשו. לא כך חלה ראש שבטי ישראל אתה:

אשר

קרך בדרך. נפ' בשלח לא כתיב אשר קרך שרומנו שהקיר האמצעי [ילקוט שם], ולא כתיב והיה בסיני ה' חלקיך לך ולא נלטו כלל במחנה תמחה חלה הקב"ה אמר מחה תמחה. כי בשעת מחן הורה נעשו חירות מאו"ה [עירובין כ"ד]. ולא ישלוב בהם אויב ח"כ לפני מי הקיר האמצעי, גם לא שייך והיה בסיני ה' חלקיך לך מכל אויביך כי לא יהי' אויבים ולא רודפים ולא נלטו ישראל למחותם כי הקב"ה יקום נקמת שמו הגדול אשר פשט יד בעיקר והטיח כלפי מעלה [ילקוט תל"א]. אבל חמ"כ נפ' כי חלה שהי' אחרי העגל והורד עדים נעו"ה והולכנו למלחמה חרב וחנית ועמלק הקיר האמצעי, ע"כ בסיני ה' מאוחת האויבים אשר עמלק הקיר האמצעי לפניהם נלטונו אכחנו לנקום נקמתנו ולמחות שמו ממחת השמים:

בעוה"י פורים תק"ם לפ"ק

ונהפוך

הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. י"ל לשון ונהפוך הוא שהוא ע"ד משחז"ל [מגילה י"ג]. כשנפל פור באדר שמה שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירה שמת בו משה רבן ולא ידע כי ב"ז באדר מת משה וב"ז נולד משה, ויל' מ"ט הקדים מיתתו ללידתו ואיכ"א הל"ל ב"ז נולד וב"ז מת. וי"ל דודאי המן ידע כי נולד מרע"ה ב"ז אדר אך חשב כי אחר שמת ביום הזה ג"כ הרי מ"מ הורע מזל היום, והוא לא ידע כי הלדיקים מיתתם הוא ח"י האמיתי' וכאן נולד אז הנשמה ונלאתה מהגוף דומה לה כעובר הנשמת מרחם אמו ועמ"ש כעין זה בסי' שער"ה אורה שער וי"ו ע"ש והיינו דלא ידע כי ב"ז מת מרע"ה ואח"כ נולד באותו היום בעלמנו וגדולים לדיקים במיתתם יותר מנחיהם. והיינו דקאמר על החדש אדר שבו נהפך והי' מיתה קודם הלידה וזהו ונהפוך הוא.

או

יאמר ע"ד הרמז כי אותיו חו"ה הספרים ע"י עמלק ל"ף מן כס"א הו"י מהו"י ית"ש המה מתהפכים אם הוא לרעה ח"ו אזי המה בחי' הו"א הסתר אסתיר, ואם לטובה יתהפך ונעשה חו"ה למושב לו. והוא צ"ן בהמ"ק. והיינו ונהפוך הו"א דייקא שנתהפך לחו"ה וע"י ממונו של המן נכנה בית שני:

קייב

אינש לבסומי צפוריא עד לא ידע צ"ן ארור המן לברוך מרדכי [מגילה ז']. י"ל דהנה מה שקבעו יוס הזה לשמחה יתירה הוא עפ"י מ"ש בהקדמת יוסף לקח משום כי ממנו נדע שגם צימי עוביינו ולרותינו ואכתי

עבדי אחשוש אכן מימ לא הסיר השגחתו ממנו לכלותינו ח"ו. ולזה הטעם י"ל שרקדו כ"כ בשתיית י"ן משום שלא נכרה לא נחם חבלים ולמרי נפש לפכה דעתם, להורות לנו ס"י שנה"י כ"ן הזה שאפי' צימי לרותיו של אדם משמחו ומשכחו דאגותיו כן אנהנו נשכה כל לרותינו ושעבודינו וכש"ך כל יבבינו על ה' כי לא יטענו ולא יעזבו, וא"כ כל א' ישער בעלמנו לשתות כל כך י"ן כאו ה"י בעת לרה ח"ו ה"י שיעור הי"ן ההוא מפכחו ומשמחו ככה ישתה. והיינו עד דלא ידע צ"ן ארור המן היינו ימי עביינו המתוארים על שם ארירותו של המן. לצ"ן צרוך מרדכי שהם ימי הישועה שלנו.

א"י

י"ל כך, דהרי ידוע דמספר ארור המן שיה לברוך מרדכי דהיינו חק"ב חלה שנחלק לשתי תיבות. והנה ארור המן המספר מרובה הוא תחלה והמוצט לבסוף כדרך רשעים שהפלתן שלום וסופן יסורים, וההיפך מזה גבי צרוך מרדכי. והנה כתיב [ואתחנן] לא מרובכס וגו' כי אתם המצט פירש"י [במדבר כ"ו י"ו] ה' מעט ע"ש בשם ר' משה דרשן, ולפי דרכנו נאמר כי כתי' [משלי ט] מסכה יינה, וכתי' [שם] ושתו צ"ן מסכתא, כי י"ן העש"ז לריך למוגו צמי התורה וקלת יש להצ"ן מר"פ המוליא י"ן דצ"ן שאינו י"ן השרוני מציגה דכ"ע על חד חלת ומציגה דרבא דמידע ידעא הוא ביותר מזה והיינו על חד ארבע ע"ש בחוס' אם תלרף ב' ת"י חוס', והנה ה"כ מציגת י"ן העש"ז צמי התורה י"י לכל הפחות חלק חמישי' י"ן העש"ז, אבל ישראל מדקדקי' על עצמם וממעטי' אפי' החמישי' והיינו כי אתם ה' מעט, והרשעים בהיפוך אעפ"י ש"ש נהם נילוף. קדושה מימ בעל הוא צ"ן העש"ז בקרוב למחמה חלקי'. ולזה הרמז צרוך מרדכי שכתבנו

כי

* שתי מאטריים הבאים לפ' זכור העתקתי מסי' תי"ם מה"ק לח"ם ז"ל [והולתה שגורפשו שם כבר באו לעיל מעצם כתי"ק].

הקדמה

ברוך ה' אלהי ישראל, אשר הבדילנו מכל העמים ונתן לנו תורתו והכניסנו לארץ הקדש, כדי שנוזכה לקיים כל מצותיו. וכל פונתו הוא רק לטובתנו, כדי שעל ידי זה נהיה קדושים אליו, כמו שכתוב (במדבר ט"ו מ'): "למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם", ויהיה ביכולתנו לקבל את השפעת טובו ורב חסדו בעולם הזה, ובעולם הבא כמו שכתוב (דברים י"ב-י"ג): "מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם וגו' לשמור את מצות ה' ואת חקותיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך". (ועי' שם בפרוש הרמב"ן דהאי "לטוב לך" אתחלת הפסוק ד' "מה ה' אלהיך שואל מעמך" קא"י).

ולא די בזה, שנתן לנו את כלי חמדתו, אף גם צוה אותנו שלא נעזבנה, כמו שכתוב (משלי ד' ב'): "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו", ולא כמדת בשר ודם, שאם יתן לחברו מתנה טובה, וחברו אינו מתנהג בה כשורה ואינה חביבה בעיניו, הוא חומד ומצפה, מתי יפקירה חברו מכל וכל והוא יחזור ויזכה בה. אבל לא כן חלק אלהינו, כי הקים לנו בכל דור ודור בימי בית ראשון נביאים להחזירנו למוטב, ואף בימי בית שני, שיירד מצב הישראלי, בעזונותינו הרבים, מקדשתו הראשונה, וחסרו להם חמשה דברים שהיו להם בבית ראשון (יומא כ"א ג), עם כל זה בהיותנו על אדמתנו והיה לנו בית הפחירה, היינו יכולים לקיים כל מצות התורה, ובזה היינו יכולים להשלים כל חלקי הנפש הנמצאים בנו, כי בנפש יש גם כן רמ"ח איברים ושס"ה גידים רוחניים, ועי' בשערי קדשה למורנו הרב חיים ויטאל פרק א'.

אך לבסוף ימי בית שני גברה שנאת חנם ולשון הרע בינינו, בעזונותינו הרבים, ובעבור זה נחרב הבית וגלינו מארצנו כדאיתא ביומא (דף ט' ע"ב) ובירושלמי (פרק א' הלכה ה' דיומא) (הגם שהגמרא נקטה

שנאת חנם, הכוונה הוא על לשון הרע גם כן, שיוצאת מצד השנאה, דאי לאו הכי לא היו נענשים כל כך, והינו דסים שם ללמדך, שקשה שנאת חנם כנגד עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים, וזה מצינו בערכין (דף ט"ו ע"ב) גבי לשון הרע. ועוד מגופא דשמעתא דיומא מוכח כמו שכתבנו, מדפריך שם ובמקדש ראשון וכו' ודוקרים את חבריהן וכו' עין שם). ומאז ועד עתה בכל יום אנו מצפים ומתפללים לפני הקדוש ברוך הוא שיקרב אותנו, כאשר הבטיחנו בתורתו הקדושה ועל ידי נביאיו כמה פעמים, ואין מתקבלת תפלתנו לפניו, כמו שאמרו חז"ל בברכות: (דף ע"ב) מיום שנחרב בית המקדש, חומה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים.

ובאמת לא עליו, חס ושלום, הוא תלונתנו, כי אם על עצמנו, כי מצדו לא יבצר, חס ושלום, כמו שכתוב בישיעה (ישעיה נ"ט א'): "הן לא קצרה יד ה' מהושיע ולא כבדה אָזְנוֹ מִשְׁמַע כִּי אִם עוֹנוֹתֵיכֶם" וגו'. ובימי רבי יהושע בן לוי נמצא בגמרא סנהדרין בפרק חלק (גמרא סנהדרין דף צ"ח ע"א) שהשיבו לו שהיום אם בקולו תשמעון יבוא משיח, אף שלא נשלם אז עדין זמן הגלות שנגזר על ישראל, שיהיו אלף שנים בגלות כמנין יומו של הקדוש ברוך הוא, כמו שמצינו בדברי חז"ל, עם כל זה היה כח התשובה מבטל את הגזרה. וכל שכן בזמננו שזה יותר משמונה מאות שנה שפלה היום הנ"ל, ואין הסבה כי אם מצדנו, שבעונותינו הרבים אין אנו מניחים לו שישרה שכינתו בתוכנו.

וכאשר נחפשה דרכינו ונחקרה, איזה עונות הם מהעקרים הגורמים לאריכת גלותנו, נמצאם הרבה. אך חטא הלשון הוא על פלו מפני כמה טעמים. אחד, פיון שזה היה העקר לסבת גלותנו, כמו שהבאנו מגמרא יומא ומירושלמי הנ"ל. אם כן כל כמה שלא נראה לתקן זה החטא, איך תוכל להיות גאלה, פיון שזה החטא פגם כל כך, שעל ידי זה גלינו מארצנו, על אחת כמה וכמה שאינו מניחנו לבוא לארצנו.

ועוד הלא ידוע הוא שנגזר עלינו גלות מכבד מעת מעשה המרגלים, כמו שכתוב בתהלים (פרק ק"ו, כ"ו-כ"ז): "וישא ידו להם להפיל אותם וגו' בגוים ולזרותם בארצות", וכמו שפרש רש"י שם והרמב"ן בחמש פרשת שלח, (במדבר י"ד א') וחטא המרגלים הלא היה עון לשון הרע, וכמו דאיתא בערכין (דף ט"ו ע"א) אם פן אנו מכרחין לתקן זה החטא קדם הגאולה.

ועוד נמצא מפרש, שעון זה גורם, שיהיו ישראל נרדדים בפרך, ממה שכתוב בפרשת שמות (ב' י"ד): "אכן נודע הדבר" ועין בפרוש רש"י שם. ועוד נמצא מפרש במדרש רבה פרשת תצא (דברים רבא ו' י"ד): אמר הקדוש ברוך הוא, בעולם הזה על ידי שהיה לשון הרע ביניכם סלקתי שכינה מביניכם אבל לעתיד לבא וכו'. ועוד מקרא מפרש בפרשת ברכה (דברים ל"ג ה'): "ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל", ופרש רש"י שם, ^{מאמר הספרי} שאימתי הוא מלך בישורון? דוקא בשהם ביחד שבטי ישראל ולא אנדות אנדות, וידוע דדבר זה רגיל לבוא על ידי לשון הרע.

ולבד זה, האיד יכולות לחול עלינו ברכותיו של הקדוש ברוך הוא, שאנו מקוים לזה, כיון דבעונותינו הרבים, אנו מרגלים בחטא זה, הלא יש על זה ארור מפרש בתורה, (דברים כ"ז כ"ד): "ארור מפה רעהו בסתר" שהוא קאי (עולה) על לשון הרע, כמו שפרש רש"י שם, ולבד שאר ארורין שיש שם עוד על זה, כמבאר לקמן בסוף הפתיחה, עין שם.

ולבד זה הלא ידוע הוא מגמרא דערכין (דף ט"ו): הנ"ל, שגדל העון הזה הוא עד אין שעור, עד שאמרו עליו שהוא ככופר בעקר, חס ושלום. ואמרו בירושלמי דפאה (פרק א הלכה א'), שנפרעין מן האדם עבור זה העון בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא.

« ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית המן
 צָרָר [היהודיים] היהודים ומרדכי בא לפני המלך פי הגידה
 אסתר מה הוא לה:»

רש"י

(א) מה הוא לה. איך הוא קרוב לה:

כמו שכתוב (ישעי' סה,כה) "ונחש עפר לחמו",
 ואמרו חז"ל (יומא עב) שאפילו טועם כל מעדני
 עולם טועם בו טעם עפר. והכונה כמו שפירשו
 המפרשים (חובות הלצבות פ"ז משער הכניעה)
 דהמדצר בחצירו, אז נוטלין כל המלות שעשה
 ונותנין להאיש שדיבר עליו. וזהו – אפילו כל
 מעדני עולם, פי' שעשה כל המלות, סופו יורד
 לבאר שחת ועפר לחמו. א"כ מכל שכן שלא
 יהיה לו שום זכירה ע"י לשון הרע שלו.

והנה ג' אלו נרמזו בקרא (תהלים קכג,ג-ד)
 וקאמר "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון
 רמיה (שלך). חלי גבור שנונים", [דע"י לשון
 רמיה שלך דהיינו הלשנה ציטא שדיבר על
 ישראל, לא יקבל שום שכר על מה שממונו
 נחלק לציב"מ"ק, מרדכי, ועמלי תורה], "חלי"
 – הוא שלישי שנתנו לבית המקדש שנקרא חלי –
 דבר החולץ במלכות [זה צנין בית המקדש
 (מגילה עו:)], "גבור" – הוא שלישי השני שניתן
 למרדכי, שנתגבר על המן [על יצרו, ולכן נקרא
 גבור] כמו שכתבתי וכו'. "שנונים" – הוא
 השלישי שניתן ללומדי תורה שנקראו שנונים על
 שם "ושנתם לצניק" (דברים וז), וזכר זאת –
 "עם גחלי רתמים" [הוא] יורש גיהנום [כיון
 שדיבר לישנה ציטא על צני ישראל].

(דרושים ואגדות – קצה)

(א) ביום ההוא נתן המלך אחשורוש
 לאסתר המלכה את בית המן וגו'.
 [אמרו חז"ל] צילקוט תהלים (פכ"ג סוף רמז
 תרפ"ח) תנא לשלשה חלקים נחלק ממונו של
 המן, שלישי למרדכי ואסתר וכו', ושליש לעמלי
 תורה וכו', ושליש לצנין בית המקדש וכו'.
 וא"כ היה ראוי לפי"ז שיביה קלת תיקון עי"ז
 להמן שנחלק ממונו לשלשה חלקים טובים. והרי
 [הוא] כמי שנאצד לו דינר ומלאו עני ומתפרנס
 הימנו, דאין הקצ"ה מקפח שכרו (הוי"כ דיבורא
 דחטאות פי"ג בוצא ברש"י ויקרא ה,ז). ואין
 הקצ"ה מקפח שכר כל צריה, וילפינן (מכילתא
 משפטים מס' מיקון פ"ב) מכלצים צמלרים, דכתיב
 (שמות יח,ז) "ולכל צני ישראל לא יחרץ כלב
 לשונו", ושילס להם שכרם (שם כג,ג) "לכלב
 תשליכון אותו". וצלי ספק שלא היה לכלצים
 שום כונה צזו שלא חרצו לשונם, ואפילו הכי
 אינו מקפח שכרם, מכל שכן לצן אדם. וא"כ
 היה מהראוי שיביה לו תיקון להמן עי"ז.
 וצאמת מלינו שלא היה לו תיקון, ועליו נאמר
 (צמדזר כד,כ) "ואחריתו עדי אוצד".

והטעם נראה לומר משום דדיו לבוא מן הדין
 להיות כנדון, דומיא דכלצים שלא
 חרצו לשונם דאין הקצ"ה מקפח שכרם,
 משא"כ לצעלי לשון הרע מקפח שכרם. והטעם

(* וצ"ע ממה שמבואר בגמ' שמבני בניו של המן למדו תורה מבני ברק, ורבנו כתב במק"א שהמן חי' לו זכיה במה שלקח
 מרדכי כל ממונו וממנו נבנה בית שני, ומשור"ה נתגידו בניו, וצ"ע. מ"מ מתפרש דברי רבנו כאן לפי הבעה"ט (שמות כח) מבני
 בניו של נעמן, ולא גרס המן. (תורת אברהם שמואל שטערן שליט"א). ומה שהק' מורנו החת"ס, אפשר לתרץ ע"פ מש"כ בספר אתון
 דאורייתא (כלל כג) להגאון הרב יוסף ענגיל צ"ל שכ"ל זה אינו רק בשאינו מכוון ליתן לעני, אבל אם היה לו היפך כוונה

בַּיּוֹם הַהוּא יָשָׁר אֶת־טִבְעָתוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמַרְדֳּכָי וַתֵּשֶׁם אֶסְתֵּר אֶת־מַרְדֳּכָי עַל־בֵּית הָמֶן:

מעמיד עליהם מלך קשה כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב. ועל זה החפלה המשורר - "כי היעלה גיפשי מיספת שקר" - ר"ת המ"ן, שאל יעמיד לנו מלך קשה כהמן להחזירנו בתשובה, כי צא עלינו לשון רמיה, ואם חאמר שהוא לטובתינו למען נירש אולרות רשע, דאם יעמיד עלינו מלשין המגזיר לשונו ושפתיו, א"כ סופו יאצד ואין ממנו פליט, ולא יהיה לו שריד של כלום, וגם שכרו מקפח הקצ"ה ממנו כנ"ל. וזהו דומה לנגעי בית דהיה לטובה שמלאו מטמוני האמוריים, לזה אמר - "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חלי גבור שנונים", כי אין כאן הוספה, רק שהממון נחלק לשלשה חלקים המרומז ב"חלי גבור שנונים" כמ"ש לעיל, נגד זה "עם גחלי רתמים" - הרי טמונים זו אש יוקדת השורפת בית אלקינו, כי אין רווח מלשון הרע.

(דרושים ואגדות - קצו)

(ב) ויסר המלך וגו' ותשם אסתר את מרדכי על בית המן. לבורות נתנה, שהמן מורד צמלכות, שהרוגי מלכות נכסיים למלך, וידעו כי יהודים אהובים אלל המלך, עד שנחשז המן למורד צרלותו לצוררם. דאי לא נתחייב מיתה למלכות, ורק משום שרעה לשפוך דם נקי, א"כ לא יהיה מהרוגי מלך, אלא מהרוגי בית דין ונכסיים ליורשיהם, ומאי צעי מרדכי צצית המן.

(דרשות - רג)

או יאמר [באופן אחר למה לא נחשז זכות להמן מה שנזנה בית המקדש בכספון] דאמרו חז"ל (ערכין טו:) לשון הרע הורג שלשה האומרו והמקבלו והנאמר עליו. ואי אפשר שיכיה שאריתו ותכליתו טוב, ולכן נחרצ הבית ע"י בני שער הוהיל ותחילת בנינו היה ע"י כספו של המן. ונחרצ צעון שנאת חינוס (יומא ט:), כיון שחטאו של המן היה צלישנא צישא, וע"י מפלתו נזנה הבית המקדש. לכן כשחטאו בזה נחרצ ע"י אדומיים. ואתי שפיר מאי דאמרו חז"ל (מגילה יד) דלא אמרינן הלילה צפורים, משום דליבא למימר "הללו עצדי כי" - ולא עצדי אחשורוש, דאכתי עצדי אחשורוש חנן. היינו ממש עצדי אחשורוש, שמפני אותו השעבוד של אחשורוש עדיין אנחנו צגולה, הוהיל ונזנה בכספו של המן.

והנה קראו ללשון הרע גחלי רתמים (תהלים קכד), ואמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי פאה פ"א הלכה א') שהם לוחשות מצפנים ועוממות מצחון, ופעם אחד הדליקס צחג ומלאן לוחשות צפסת. וזהו ממש כנ"ל שגחליו של המן היו עוממות מצחון, שהיה נראה גם נפלא והללה גדולה. ומ"מ לוחשות מצפנים, סופו החריצ הבית צעוונותינו הרצים לאחר זמן רב, כמו בני גחלים שהדליקס צחג ומלאן שורפות צפסת.

והנה אמרו חז"ל (סנהדרין יז:) אם ישראל עושין תשובה מוטב, ואם לאו הקצ"ה

שלא ליתן. אין לו שום שכר. וא"כ כיון שזה פשוט דהמן היה לו היפך כוונה, שהרי רצה להשמיר כל היהודים ושללם לבתו, וגם מבואר במדרש שהוא פיתה את אחשורוש לכתוב שטנה לבטל בנין בית המקדש, ממילא אין לו שום שכר ממה שהלך כספו לדברים הללו. (הערת המסד)

רבי יוסי בן זמרא כל המספר לשה"ר כאלו כפר בעיקר שנאמר אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אחנו מי ארון לנו והכונה דדרך מי שהוא חן שחוט לשונו להשתבח לפני אנשים תמיד ולומר כאשר אני אפתח רק את שפתי עליו אוכלנו בלשוני ויהיה למרמס לפני הכל ומי יוכל להתגבר נגד לשוני ואפילו אם בפעם הזה לא אוכלנו בשלימות הלא שפתנו אחנו ואוכל להבאיש את ריחו בשיני הבריות עד שיהיה לבו בשיני הכל ואינו חושב כלל שיש עליין על כל שעיניו משוססות בכל הארץ. ובאמת בכל העברות יש שבאות מחמת תאוות ויש שבאות מחמת חמדת המזון שהם התגברו עליו ועיז נקטל ועבר משא"כ בספור לשה"ר ע"ה שאין לו שום הגאה מזה כמה דכתיב ומה יתרון לבעל הלשון אין זה כ"א דבר ה' בעיניו כהפקר ואינו חושש לליווי של יולר הכל וע"כ תשובו כאילו כופר בעיקר ועוד טעם כתבו בספרי יראים כי ידוע הוא שמי שהוא רולה לדבר לשה"ר הוא מסתכל בכל לדדיו אולי עומד שם האיש הוא ועושה עין של מעלה כאלו אין רואה ח"ו וכמו שאחז"ל בגנב. וכאשר נתבונן עוד במלא שהלשה"ר הראשון שבא לעולם היה ע"י הנחש וע"י כפירה באלהים חיים שאמר לחוה כי יודע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם וכפירש"י בשם המדרש שאמר כל אומן שוגא את בני אומנתו מן האילן הזה אכל וברא את העולם אכלו אתם ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים יולרי עולמות וזהו גרם מיתה לכל באי עולם ועונשו היה מדה במדה שכל הבריות שונאים אותו ורועים להרגו וכמו שאמר הכתוב ואיבה אשית וגו' הוא יסופך ראש [מלבד שאר העונשים שהוטלו עליו שנקלנו רגליו כמו דכתיב ועל גחוקך תלך ומאכלו עפר כדכתיב ועפר תאכל וגו'] וניתל ממנו כח הדיבור ואף בעל לענין הכתוב הוא כן כשיתפרסם לאנשים קצתו הרע הכל ישנאוהו וישמרו עלמס ממנו פן יעשם לבו ולתפרה וגם לע"ל אפילו כשזכה לקום בתחיה יהיה כאלם ממש לא יפתח פיו וכמו שאחז"ל שעתיד הקב"ה לחתוך לשוגם של בעלי לשה"ר שנאמר יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות וכונתם הוא לעת התחיה ומי יוכל לשער גודל לערו של האיש ההוא ובזיונו לנלח שאז ידעו הכל קצתו של האיש ההוא שהיה איש רע מעללים

ובשפתיו החלקלקות היה מטיל שגאה בין איש לרעהו וכמו שאמר הכתוב סוף דבר הכל נשמע ומרגם בתרגום כל עובדי בני עלמא עבדין דיתפרסמון וכו' עי"ש וע"כ בא עליו העונש הזה שכל אנשים קמו בחיותם וכדבורם בשלמות במאז וזה האיש כאלם ממש מכל זה יוכל האדם להתבונן חומר העון שהוא נוגע לנפשו בזה וצבא :

ודע

עוד דכסס שהנחש נענש בענין מזונו כדכתיב ועפר תאכל כל ימי חיך כן הוא מי שהוא בעל לשה"ר נענש בענין כמו שכתב בספר הקנה וז"ל ראה והבן שכל המוליד לשה"ר מפיו נידון בלרעת ומסיים שם בסוף דבריו שמי שאינו נעשה מלרע נידון בעניות ושקול העניות בלרעת והרי הוא עני הגמסר בידו אדם עי"ש.

ובאמת לפלא הוא בעיני שטבע בני האדם לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים להללחה על פרנסה ומה יועילו להם כל הסגולות והברכות אם ח"ו הוא מורגל בזה החטא של לשה"ר ורכילות הרי יש ע"ז ארור מפורש בחורה ארור מכה רעהו בסתר שהוא קאי על לשה"ר כמו שפירש"י ואחז"ל ארור בו קללה בו נידוי וזה לא ילא מפי איש אחד כ"א בהסכס כל ישראל בלירוף הבהאים והלויים כדכתיב בקרא והרי הוא מכלה השפעתו ואם היו שומעים לדברי הייתי מייעץ להם יותר שישמרו עלמס בזהירות יתירה מזה החטא ובפרט מלעשות בפועל ממש רע לחבירו מענין גול ותמס ואונאה וכיו"ב [שזה בודאי גורם גדול שיבזזו נכסיו ע"ז וירד לעמיון כמו שכתבנו בקונטרס שפה תמים בפ"ב וג' ממה פסוקים ומאמרי חז"ל עי"ש] שאז בודאי יתברכו נכסיהם יותר מכל הסגולות וכמו שידוע שכל הארורים פתחו מתחלה בצרכה ואמרו ברוך אשר לא יכה את רעהו וכל ישראל ענו ע"ז אמן ובדאי תתקיים הברכה הזו :

16/07/2018 10:00

בפרשת נח

ויגד לשני אחיו בחון סיפרה לנו התורה עונו דלבד שלא כיסו בעלמז עוד סיפר בחון היינו בשוק כמו שתרנס התרגום ולא תשם כלל על קלוגו שלא לבזוה בפני אנשים ולכך קללו :

בפרשת ויצא

ביקש יעקב אבינו ושמרני בדרך הזה אשר אנכי